

Juridiska kommentarer med anledning av verksamheten inom HSS under 2011 för medlemmarnas kännedom inför vårmötet 2012

Docent i civil- och handelsrätt, Frey Nybergh, medlem sedan 1975

Allmänt

Föreningar är organisationer som idkar verksamhet med varierande utgångspunkter och där de aktiva har varierande förmåga att sköta sina uppgifter. Kännetecknande för föreningsverksamhet är att medlemmarna ofta i egenskap av lekmän utövar en verksamhet. Det är därför till en fördel om det bland medlemmarna finns personer som kan utnyttja sin yrkeskunskap till nytta för föreningen. Det oaktat har de aktiva som deltar i verksamheten på sidan om sitt yrkesliv begränsad tid och kraft att utföra uppgifterna. På grund av dessa ramvillkor måste en förening som inte leds av heltidsanställda anpassa verksamheten så att det inte krävs för mycket. Det är således sällan möjligt att idka en verksamhet där det tas affärsmässiga risker eller där verksamheten skall expandera mycket snabbt så att man håller sig inom de föreningsrättsliga ramarna.

Det är uppenbart att kunskapen om de rättsliga ramvillkoren för att bedriva en förening antingen inte funnits eller inte intresserat ledningen för HSS sedan 2010. Här följer en kort sammanfattning av sådana brister att följa föreningslagen och HSS stadgar som kan iakttas med stöd av de protokoll som förts vid föreningsmötena. Problemen gäller grunderna för HSS verksamhet och hur beslutsfattande av HSS ekonomi dels skötts och dels hur styrelsen har skött delgivningen av skötseln till medlemmarna.

Grunderna för HSS verksamhet

HSS är en ideell förening vars ändamål enligt stadgarna bland annat är att främja segelsporten och bereda medlemmarna möjlighet till aktivt båtliv. En förenings stadgar är det viktigaste dokumentet som utgör grunden för en bedömning av föreningens verksamhet. Utöver stadgarna gäller de lagbestämmelser i föreningslagen från vilka man inte i stadgarna kan avvika (s.k. tvingande lagbestämmelser). Om i stadgarna inte har bestämts om något som gäller skötseln av ärenden i föreningen gäller dessutom de övriga lagbestämmelserna i föreningslagen.

Av detta följer att när det uppstår en vilja hos någon i föreningen att ändra stadgarna, skall punktlighet och öppenhet gälla. I föreningslagen finns därför noggranna tvingande bestämmelser om det förfarande som måste följas då ett beslut om en stadgeändring fattas. En ändring kan inte träda i kraft om det i förfarandet finns ett allvarligt fel. Endast en ändring som gått till på ett korrekt sätt kan registreras i föreningsregistret och först efter detta träder den i kraft.

Den stadgeändring som man fattade beslut om under det extraordinarie mötet 28.4.2011 och höstmötet 30.11.2011 har inte skett på ett korrekt sätt. Sålunda saknas förutsättningarna för att registrera den och den har inte heller ännu registrerats. Det oaktat återges stadgarna i sin ändrade form på HSS hemsidor.

Besluten om HSS ekonomi

En föreningsverksamhet är beroende av att ekonomin står på en fast grund. Av denna orsak ingår i föreningslagen noggranna bestämmelser om hur ekonomin skall behandlas på föreningsmötena. För att en behandling skall vara möjlig gäller för föreningar att de är bokföringsskyldiga. Utöver detta gäller därför bokföringslagen och revisionslagen föreningars verksamhet.

På vårmötet 29.3.2011 upptogs bokslutet för 2010 för behandling vilket förutsätts av stadgarna. Det sätt på vilket bokslutet behandlades strider emellertid mot stadgarna, föreningslagen och revisionslagen. Trots detta ledde ordföranden mötet på ett sådant sätt att det finns protokollfört ett beslut som är oklart. Det förelåg inte en revisionsberättelse som på upprättats ett lagenligt sätt. Ytterligare protokollfördes en villkorad ansvarsfrihet för styrelsen.

Senare på det extra ordinarie mötet 28.4.2011 fattades ett beslut om att välja en ny revisorssuppleant utan att det framgår huruvida den suppleant som valts på höstmötet hade avgått eller varit förhindrad. Inte heller kommer det fram varför inte den ordinarie revisorn undertecknat revisionsberättelsen. Detta beslut har inte heller kommit till på ett lagenligt sätt.

Föreningsmötena är det forum där föreningens verksamhet redovisas och där man fattar beslut om hur verksamheten skall fortsätta. Om förfarandet på mötena inte uppfyller de juridiska kraven faller grunden för att styrelsen kan åtnjuta alla medlemmars förtroende.

Oberoende av hur mycket gott en expanderande verksamhet eventuellt kan

visas medföra för HSS är det av väsentlig betydelse att medlemmarna kan övertygas om att det inte tas ekonomiska risker som står i strid med HSS stadageenliga verksamhetsändamål.

Behandlingen av medlemmarna på ett likställt sätt

Alla medlemmar skall behandlas lika. Detta betyder att det inte går att begränsa vissa medlemmars rättigheter godtyckligt. Styrelsen införde på Facebook en sluten grupp så att medlemmarna kunde diskutera ärenden som intresserar främst medlemmarna. I strid med den föreningsrättsliga likställdhetsprincipen beviljades enbart vissa medlemmar medlemskap i gruppen utan att styrelsen uppgav grunderna för vem som får bli medlem. Medlemmar som upptagits som medlem i gruppen uteslöts från Facebookgruppen utan att man angav något skäl till det. Dessutom avlägsnades noteringar utan att skäl angavs. Efter att styrelsen hade blivit påmind om att medlemmarnas olika behandling är rättsstridig stängdes Facebookgruppen.

Styrelsen utarbetade sedan regler för de sociala medierna och offentlig diskussion om sällskapet som skall fastställas av vårmötet 25.3.2012. Reglerna är bristfälliga. De särskiljer heller inte öppna forum från slutna. De består av sju punkter med påbud. Där bestäms inga påföljder om någon inte följer påbuden. Där bestäms inte heller hurdant förfarande som iakttas när styrelsen upptäcker ett inlägg som den anser att strider mot påbuden.

Efter de sju punkterna konstateras att de "sociala kanalerna modereras av HSS informationskommitté som har rätt att radera inlägg som strider mot dessa regler." Dessutom sägs att kommittén kan frånta en medlem rätten att publicera inlägg. Dessa konstateranden delegerar beslutskompetens till Informationskommittén. Denna del borde också ingå som en del av reglerna.

Problemet är nu att påbuden är öppet formulerade och att förfarandet då raderanden kan ske och en rätt fråntas är helt oreglerat. Det är rättsstridigt att totalt begränsa medlemsrättigheter. Risken är uppenbar att det godtycke som hittills förekommit fortsätter.

I själva verket borde det utarbetas en instruktion där allt som gäller verksamheten i de sociala medierna regleras, dvs. de innehållsliga påbuden och förbuden, delegeringsregeln om vilken instans som behandlar ärendena och regler om förfarandet som uppfyller krav på att medlemmarna behandlas i enlighet

med grundläggande rättigheter.

Om man särskiljer öppna forum från slutna kunde man undvika alltför schematiska censuratåtgärder. En sluten kanal som är tillgänglig för alla medlemmar kan användas för att föra en kritisk diskussion om omständigheter som upplevs som problematiska. På så sätt undviker man att det vid särskilt problematiska situationer uppstår ett behov att föra en arbetskrävande e-postkorrespondens med enskilda styrelsemedlemmar. Inom de olika verksamheterna kan man fördela uppgiften att gå ut med information då det behövs med anledning av inlägg.

Sammanfattning

Det har visat sig att det från och med 2010 har förekommit olika åsikter om hur HSS verksamhet skall utvecklas och inom hurdana ekonomiska ramar. I synnerhet har skuldsättningsgraden och skuldsättningshastigheten väckt oro hos särskilt sådana medlemmar som har ett långsiktigt perspektiv på HSS verksamhet. Det är uppenbart att det behövs en sluten Facebookgrupp där information kan delges och en diskussion på basis av den korrekta och kompletta informationen kan ske.

Det är ett tecken på misslyckande när diskussionen i HSS inför vårmötet börjar gälla brott mot föreningens stadgar och lagregler. Istället borde man formulera en strategi som beaktar HSS verksamhetsändamål och sedan borde man i verksamhetsplanen redogöra för hur strategin skall förverkligas. Sedan är det styrelsens uppgift att följa planen inom de ramar som uppställts i budgeten.